EMLÉKTÁBLÁT AVATTAK

Hosszú évtizedek után

Az elmúlt esztendőben emlékezett meg a világ a II. világháború végének 50. évfordulójáról. Az egyes országok attól függetlenül vettek részt ebben, hogy a vesztes vagy a győztes oldalon érte őket a háború vége, s attól is, a háborút követően a sors mely politikai blokkhoz sodorta őket.

Hosszú évtizedek után erről a kerek évfordulóról Németország már egységes államként emlékezett meg, világossá téve, 1945 számára is szabadságot hozott egy rettenetes diktatúra és az abból kinőtt háború után.

E háború során a frontokon elesettek mellett több százezer honfitársunkat veszítettük el pusztán származásuk miatt. Halálukat az előítélet, a megbélyegzés, a vak gyűlölet okozta.

Alig lélegzett fel az ország a háború borzalmai után, az általánosítás, az előítélet s a gyűlölet szítása újabb szenvedéseket okozott. Az itt élő németek elüldözésének gondolata jellegében nem sokban különbözik az esztelen fajelmélet megbélyegző ideológiájától. Akkor is igaz ez, ha következménye nem fizikai megsemmisítés volt.

Kollektív bűnösnek, bűnös népnek kiáltották ki a német származásúakat. Nem cselekedeteik szerint emberként tekintették őket, hanem megbélyegezve, idegen testként vették ki őket az országból. Akiket pedig hazájuktól, szülőföldjükből fosztanak meg, ha testüket nem is, de lelküket meggyilkolják.

Budaörs különösen nagy vesztesége, hogy a kitelepítések – mert ezzel az enyhe jelzővel nevezték az eseményt – itt kezdődtek meg hazánkban, s itt gyakorlatilag teljes mértékben véghez is vitték azt. A lakosság több mint 90%-át rakták marhavagonokba.

Az első 1946. január 19-én gördült ki a budaörsi pályaudvarról, az utolsó kb. 6 hét múlva, s ekkorra a település gyakorlatilag kiürült.

...

A mai megemlékezésre készülve voltak, akik felvetették, nem tépjük-e fel a begyógyult sebeket, szükség van-e a megemlékezésre... Meggyőződésem, hogy igen. Egyrészt azért, mert nem csak hazánkban, de itt Budaörsön is kevesen tudnak történelmünk e szégyenletes részéről. Másrészt pedig fontos megemlékezni arról, hova vezetnek az olyan előítéletek és indulatok, melyek százezrek megalázását, meggyalázását eredményezték.

...

A történelem során mindig voltak és minden bizonnyal lesznek is gazdaságilag nehéz időszakok, ahogy mindig voltak és lesznek olyanok, akik ezt kihasználva, demagóg, kirekesztő, uszító jelszavakkal egymásnak ugrasztják az egyébként békében élőket. Gondoljunk csak a délszláv válságra. Nem az a kérdés, hogy a szerb katona miért harcolt, miért emelt puskát volt barátjára, aki történetesen horvát. Hanem az, hogyan alakulhatott ki az a helyzet, amelyben ez már törvényszerű következmény.

A szellemi életnek, s valamennyiünknek az a kötelességünk, ne veszítsük el éberségünket és időben mutassunk rá a szélsőségekre, ne legyen esélyük hivatalos és meghatározó irányzattá válni.

Csak így előzhetőek meg az olyan események, melyre ma együtt emlékezünk.

Wittinghoff Tamás
polgármester

Az emléktábla-avatási ünnepségen

Következő számunkban a történész Kovács József László írása mellett a kitelepített német családokkal készített riportunkat is olvashatják!

Hölgyeim és Uraim!
Kedves megjelentek!

Egy szomorú évfordulóra gyűltünk ma össze. 1946. január 19-én kezdődött meg Budaörsön a kitelepítés, amivel kezdetét vette a magyarországi németek elüldözése. 250 évvel azután, hogy őseinket behívták, vegyenek részt a törökdúlás után letarolt ország újraépítésében.

1945 decemberében a szövetséges hatalmak (az USA, Anglia és a Szovjetunió) a potsdami egyezményben kimondták, hogy Lengyelországból (Sziléziából) 3,6 millió, Csehszlovákiából (a Szudétavidékről) 2,5 millió, hazánkból pedig fél millió német származású lehet Németországba áttelepíteni. Azóta kiderült, hogy az egyezmény világosan kimondta, hogy csak lehetőség van erre. Ám az akkori kormányszervek utasításként fogták fel, és nagyon gyorsan lépve éppen községünkben kezdték meg a kitelepítést. Akik átéltük a község megszállásától kezdve az utolsó vonat kigördüléséig a szörnyű napokat, bizonyíthatjuk, hogy mi a félelem. Nem akarom részletezni az otthon maradtak sok szenvedését sem. Sokan szenvedtünk börtönbüntetést, internálást, csak azért, mert német származásúak voltunk. Voltak, akik a hadifogságból tértek haza, és kerültek az internáló táborba.

Az elüldözöttek átélték a hosszú utat a marhavagonokban, a hideg télben. Ott idegenként fogadták őket. Részben érthető, mert a lerombolt Németországban is szűkösen éltek az emberek.

... Hagyjuk a történészekre, helytörténészekre az igazság kiderítését. A sok szenvedést, amit az elüldözöttek, az itthon maradtak átéltek, az idő begyógyította. 1950 augusztusában Stuttgartban az elüldözöttek egyesítették szövetségeiket és hoztak egy közös határozatot, kinyilvánítottak egy chartát. Befejezésül ezt szeretném szó szerint idézni: „... Mi, hazánkból elüldözöttek eltekintünk a gyűlölettől, megtorlástól, ez az elhatározásunk komoly és szent..."

...Ez jellemezze egész jövőbeli ténykedésünket itthon is. Ne legyen hátrány ha valaki szlovákoknak, szerbnek, cigánynak, svábnak vagy bármely nemzetiségűnek születik. Legyen joga anyanyelvén tanulni, beszélni.

Ezért legyen fő törekvésünk, hogy gyerekeink, unokáink anyanyelvi iskolákba járhassanak, az óvodától az egyetemig, mert ha nem képezünk művelt főket, elveszünk az asszimiláció mocsarában.

Feldhoffer András
Budaörsi Német Kisebbségi Önkormányzat alelnöke